

คอลัมน์ “จากท่าพระจันทร์ถึงสนามหลวง”

ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันพฤหัสบดีที่ 21 ธันวาคม 2543

**บทเรียนจากการบริหารนโยบายเศรษฐกิจมหภาค
ยุครัฐบาลนายชวน หลีกภัย พ.ศ. 2540 – 2543
ตอนที่สาม**

รังสรรค์ ณะพรพันธุ์

บทเรียนบทที่เจ็ด การเลือกเส้นทางเสรีนิยมทางการเงิน ทำให้การบริหารนโยบายเศรษฐกิจมหภาคตกอยู่ภายใต้การ ‘กำกับ’ ของสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือทางการเงิน (Credit Rating Agency) หากต้องการสลัดออกจากอิทธิพลของสถาบันดังกล่าว ก็ต้องออกจากเส้นทางเสรีนิยมทางการเงิน

ผู้นำรัฐบาลนายชวน หลีกภัยมักจะแสดงอาการไม่พอใจ หากสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือทางการเงินเสนอบทวิเคราะห์เศรษฐกิจไทยในทางเลวร้าย หรือแสดงที่ทำว่าจะลดอันดับความน่าเชื่อถือทางการเงินของประเทศไทย โดยไม่ลังเลที่จะทำสงครามวิจกรรม อันพรรคประชาธิปัตย์มีความชำนาญพิเศษ ข้อโต้แย้งมาตรฐานก็คือ สถาบันจัดอันดับฯ มีข้อมูลที่ล้ำสมัยเกี่ยวกับเศรษฐกิจไทย

นับตั้งแต่ปี 2539 เป็นต้นมา เมื่อสถาบันจัดอันดับฯ สถาบันหนึ่งสถาบันใดแสดงท่าทีว่าจะลดอันดับประเทศไทย รัฐบาลมักเลือก ‘ฟัง’ สถาบันจัดอันดับฯ อื่นที่ยังคงอันดับเดิมของประเทศไทย เมื่อ Moody’s Investors Service เล่งงานประเทศไทย รัฐบาลยื่นฟัง Standard and Poor’s และ JBRI (Japanese Bond Rating Institute)

รัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ภายใต้การนำของนายธารินทร์ นิมมานเหมินท์ เลือกใช้ยุทธวิธีเดียวกัน เมื่อ Moody’s เสนอรายงานในเดือนมิถุนายน 2542 ว่า ระบบธนาคารพาณิชย์ไทยอยู่ในภาวะอ่อนแอ ถึงขั้นล้มละลาย และ S&P เสนอผลการประเมินความมั่นคงของระบบสถาบันการเงินในประเทศไทยในเดือนตุลาคม ตกเดียวกัน โดยชี้ให้เห็นถึงความเปราะบางของภาคเศรษฐกิจการเงิน ผู้นำพรรคประชาธิปัตย์พากันดาหน้าออกมาตอบได้ว่า Moody’s และ S&P ใช้ข้อมูลที่ล้ำสมัยในการประเมิน พร้อมทั้งอิงแอบ Fitch IBCA แห่งสหราชอาณาจักร ซึ่งเชยอันดับความน่าเชื่อถือของไทย แต่การเล่นเกมนุกถึงขั้นประโคมว่า Fitch IBCA เชื่อถือได้ แต่ S&P และ Moody’s เชื่อถือมิได้ ก่อให้เกิดผลสะท้อนย้อนกลับเมื่อต้องตอบคำถามว่า จะให้ชุมชน

การเงินระหว่างประเทศเลือกเชื่อใครระหว่างชวณ หลีกภัย และธารินทร์ นิมมานเหมินท์ ฝ่ายหนึ่ง กับ Moody's และ S&P อีกฝ่ายหนึ่ง

ตราบเท่าที่ระบบเศรษฐกิจไทยยังดำเนินอยู่บนเส้นทางเสรีนิยมทางการเงิน ย่อมยากที่จะหลุดพ้นจากอุ้งมือของสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือทางการเงินได้ หากสถาบัน เหล่านั้นประเมินเศรษฐกิจไทยจากข้อมูลที่ล้ำสมัย ก็เป็นหน้าที่ของรัฐบาลและหน่วยราชการ ที่จะต้องผลิตข้อมูลเศรษฐกิจที่ทันสมัย ไม่มีประโยชน์ที่ผู้นำรัฐบาลจะร้องแวกแหกกระเชอเรื่อง ความล้ำสมัยของข้อมูล ในเมื่อเป็นความผิดของรัฐบาลและระบบราชการเอง การทำสงคราม วุจกรรมมิอาจทำให้เศรษฐกิจไทยรอดพ้นจากการถูกปรับเปลี่ยนอันดับความน่าเชื่อถือได้

ในประการสำคัญ ระบบเศรษฐกิจไทยจะมีความน่าเชื่อถือก็ต่อเมื่อรัฐบาลไทยมีความน่าเชื่อถือ ความน่าเชื่อถือของรัฐบาลมาจากความซื่อสัตย์สุจริต ความโปร่งใสในการบริหาร นโยบายเศรษฐกิจ และความสามารถในการบริหารจัดการเศรษฐกิจ ตราบเท่าที่รัฐบาลบริหาร นโยบายเศรษฐกิจด้วยอาการลั้บๆล่อๆ ภาคเศรษฐกิจการเงินขาดความโปร่งใส และทิศทางของ นโยบายเศรษฐกิจไม่ชัดเจน เนื่องจากเกิดอาการ 'เกาเหลา' ในหมู่ผู้บริหารนโยบายเศรษฐกิจ มหาภาค รัฐบาลจะมีความน่าเชื่อถือได้อย่างไร

บทเรียนบทที่แปด ปริมาณของนโยบายเศรษฐกิจมหภาคมิได้ ครอบคลุมเฉพาะกระทรวงการคลัง หากแต่ครอบคลุมระบบเศรษฐกิจทั้งระบบ

เศรษฐกิจมหภาคมีความหมายครอบคลุมระบบเศรษฐกิจทั้งระบบ ทั้งภาครัฐบาล และภาคเอกชน นโยบายเศรษฐกิจมหภาคจึงมีปริมาณครอบคลุมระบบเศรษฐกิจทั้งระบบด้วย แต่กระทรวงการคลังภายใต้รัฐมนตรีธารินทร์ นิมมานเหมินท์ พยายามทำให้ให้นโยบายเศรษฐกิจ มหภาคมีลักษณะ 'จุลภาค' ด้วยการลดปริมาณเหลือเพียงกระทรวงการคลัง

กระทรวงการคลังไม่ยอมนับภาระหนี้ของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนา ระบบ สถาบันการเงินเป็นหนี้สาธารณะ เพราะต้องการแสดงสถิติให้เห็นว่า ภาระหนี้สาธารณะยังมี ไม่มาก เพื่อหักล้างข้อวิพากษ์ที่ว่า รัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ก่อหนี้อย่างบ้าระห่ำ เฉพาะเงินกู้ จำนวน 500,000 ล้านบาท ตามพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินและจัดการเงินกู้ เพื่อช่วยเหลือกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนา ระบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2541 ที่กระทรวง การคลังนับเป็นหนี้สาธารณะ ภาระหนี้ของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูนอกเหนือจากนี้ กระทรวงการคลัง ไม่ยอมรับเป็นหนี้สาธารณะ แต่การนำเสนอสถิติหนี้สาธารณะโดยวิธีการพิสดารเช่นนี้มิได้เป็นไป ตามมาตรฐานสากลที่กำหนดโดยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ดังที่ปรากฏใน *Government Finance Statistics* กระทรวงการคลังแปรสภาพเป็น 'กระทรวงแห่งความจริง' ผู้มีหน้าที่แถลงข่าว เท็จด้วยการต่อแหนดประชาชน แต่แล้วในการนำเสนอสถิติหนี้สาธารณะ ณ สิ้นเดือนมีนาคม 2543

กระทรวงการคลังและรัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์มีอาจทนลอกตัวเองต่อไปได้ ในเมื่อชุมชนวิชาการในประเทศและชุมชนการเงินระหว่างประเทศต่างเห็นได้เห็นว่า ภาระหนี้สาธารณะของรัฐบาลไทยสาหัสสาครรจ์ปานใด ในคราวนี้ หนี้กองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ จำนวน 777,725 ล้านบาท ถูกนับเป็นหนี้สาธารณะ

กระทรวงการคลังไม่เพียงแต่จะไม่ยอมนับภาระหนี้กองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ เป็นภาระหนี้สาธารณะเท่านั้น หากยังพยายามผลักดันธนาคารแห่งประเทศไทยให้รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาภาระหนี้ของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ อีกด้วย ทั้งๆที่กระทรวงการคลังและรัฐบาลนายชวน หลีกภัยมีส่วนต้องรับผิดชอบภาระหนี้ของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ การผลักดันใสรุนแรงถึงขั้นที่บีบให้ธนาคารแห่งประเทศไทยรวมบัญชีการเงิน เพื่อนำ 'ส่วนเกิน' จากการรวมบัญชีดังกล่าว มาด้างหนี้ของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ ตลอดระยะเวลาดังกล่าวนี้ แม้ธนาคารแห่งประเทศไทยจะเรียกร้องให้รัฐบาลออกพันธบัตรเพื่อหาเงินกู้มาด้างหนี้ของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ แต่กระทรวงการคลังจะทำทุทวนลมและปฏิบัติตนเป็นทองมัญญ์

ไม่มีผู้บริหารนโยบายเศรษฐกิจมหภาคที่มีสำนึกความรับผิดชอบต่อคนใดจำกัดกรอบการบริหารเฉพาะปริมาณของกระทรวงการคลัง

บทเรียนบทที่เก้า การก่อหนี้สาธารณะต่างประเทศ (External Public Debt) พึ่งกระทำด้วยความระมัดระวัง และพึงใช้เงินกู้ต่างประเทศในทางเพิ่มพูนศักยภาพในการผลิตของระบบเศรษฐกิจ

การก่อหนี้สาธารณะต่างประเทศมีต้นทุนในรูปทรัพยากรที่ต้องเสีย (Resource Cost) เพราะหนี้ต่างประเทศมีอาจชำระคืนด้วยเงินบาท หากแต่ต้องชำระคืนด้วยเงินตราต่างประเทศ โดยที่เงินตราต่างประเทศจะได้มาก็แต่โดยการส่งออกสินค้าและบริการ วงวิชาการเศรษฐศาสตร์มีบทสรุปการวิเคราะห์ที่ตั้งแต่ยุคสำนักคลาสสิกเป็นต้นมาว่า หนี้ต่างประเทศเป็นภาระแก่ชนรุ่นหลัง เพราะเมื่อถึงกำหนดการชำระหนี้ สังคมเศรษฐกิจต้องหารายได้ในรูปเงินตราต่างประเทศ (Foreign Exchange Earnings) เพื่อนำไปชำระหนี้ ชนรุ่นหลังต้องลดการบริโภคเพื่อกันทรัพยากรส่วนหนึ่งสำหรับการผลิตเพื่อการส่งออก เพื่อหารายได้ในรูปเงินตราต่างประเทศ

ด้วยเหตุที่การก่อหนี้สาธารณะต่างประเทศมีต้นทุนในรูปทรัพยากรที่ต้องเสีย ดังการวิเคราะห์ที่เสนอข้างต้นนี้ การคัดเลือกโครงการสาธารณะเพื่อใช้เงินกู้ต่างประเทศจึงพึงกระทำด้วยความรอบคอบและพิถีพิถัน อย่างน้อยที่สุด โครงการดังกล่าวจักต้องให้ประโยชน์สุทธิแก่สังคมคุ้มกับต้นทุนที่เสียไป ในประการสำคัญ โครงการที่ใช้เงินกู้ต่างประเทศจักต้องช่วยเพิ่มพูนศักยภาพในการผลิตของระบบเศรษฐกิจ

ในระหว่างปี 2540-2543 รัฐบาลนายชวน หลีกภัย ก่อหนี้สาธารณะต่างประเทศอย่างไ้สถิติ และใช้เงินกู้ต่างประเทศโดยปราศจากวินัยทางการคลัง การก่อหนี้ต่างประเทศมีเพียงเพื่อตั้งเงินตราต่างประเทศเข้าประเทศ โดยมีได้คำหนึ่งว่า โครงการที่ใช้เงินกู้เหล่านี้ให้ประโยชน์สุทธิแก่สังคมเศรษฐกิจไทยโดยส่วนรวมหรือไม่ มีการกู้เงินต่างประเทศเพื่อปูกระเบื้องและปรับปรุงบาทวิถีในกรุงเทพฯ มีการกู้เงินต่างประเทศเพื่อทำวิจัย พรรคร่วมรัฐบาลทุกพรรคแย่งชิงเงินกู้ต่างประเทศไม่ต่างจาก ‘หมาแย่งกระดูก’ มีจำเพาะแต่นักเลือกตั้ง หากแต่ข้าราชการก็มีโอกาส ‘หากิน’ กับโครงการเงินกู้ต่างประเทศด้วย หน่วยงานซึ่งมีบทบาทสำคัญในการจัดสรรทรัพยากรภายในภาครัฐบาล ดังเช่นสำนักงานงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกระทรวงการคลัง แทนที่จะทำหน้าที่ ‘ผู้คุมกฎ’ ในการรักษาวินัยทางการคลัง กลับร่วมสังฆกรรมในการ ‘หากิน’ กับโครงการเงินกู้ต่างประเทศไม่น้อยกว่าหน่วยราชการอื่น ในสภาพการที่โครงการเงินกู้ต่างประเทศมีลักษณะเป็นโครงการ ‘หากิน’ เช่นนี้ สาธารณชนยังมีโอกาสคาดหวังประโยชน์จากโครงการเหล่านี้ได้ การทุจริตและประพฤตินิชอบในโครงการเงินกู้มีชานาชาวนับเป็นตัวอย่างของความซอ้ นี้ แม้เมื่อสำนักตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบพบความไม่ชอบมาพากลก็ไม่ปรากฏว่า รัฐบาลนายชวน หลีกภัยแสดงความกระตือรือร้นในการแก้ไขและสอบสวนลงโทษผู้ทุจริตและประพฤตินิชอบ

รัฐบาลนายชวน หลีกภัย ภายใต้การนำของนายธารินทร์ นิมมานเหมินท์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง มีส่วนสำคัญในการสร้างปัญหาวิกฤติการณ์หนี้สาธารณะโดยมีอาจแก้ตัวได้ นำเสียดายที่เงินกู้ต่างประเทศเหล่านี้มิได้ใช้ในการเพิ่มพูนศักยภาพในการผลิตของระบบเศรษฐกิจไทย หากแต่ใช้ไปในการ ‘ต้ำน้ำพริกละลายแม่น้ำ’

บทเรียนบทที่สิบ ลำดับชั้นการดำเนินนโยบาย (Policy Sequencing) และจังหวะเวลาในการดำเนินนโยบาย (Timing) มีความสำคัญในการบริหารนโยบายเศรษฐกิจมหภาค

เมื่อระบบเศรษฐกิจไทยก้าวเข้าสู่เส้นทางเสรีนิยมทางการเงินนับตั้งแต่ปี 2533 เป็นต้นมา ธนาคารแห่งประเทศไทยและรัฐบาลในอดีตมิได้เตรียมระบบเศรษฐกิจไทยและภาคเศรษฐกิจการเงินโดยเฉพาะ ให้พร้อมที่จะเผชิญและจัดการสิ่งแวดล้อมใหม่และปัญหาใหม่ที่มาพร้อมกับระบบเสรีนิยมทางการเงิน ไม่มีการปรับเปลี่ยนระบบอัตราแลกเปลี่ยน ไม่มีการเปลี่ยนแปลงปรัชญาและประสิทธิภาพในการกำกับและตรวจสอบสถาบันการเงิน ไม่มีการพัฒนาเครื่องมือทางการเงินและตลาดปริวรรตเงินตรา ไม่มีการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการเงินและมาตรฐานการบัญชีที่สถาบันการเงินต้องปฏิบัติ ฯลฯ กล่าวโดยสรุปก็คือ ธนาคารแห่งประเทศไทยและรัฐบาลมิได้เห็นความสำคัญของลำดับชั้นการดำเนินนโยบาย จึงละเลยการเตรียมความพร้อม การณ์ปรากฏ

ต่อมาว่า ระบบเศรษฐกิจไทยอ่อนแอเกินไป และภาคเศรษฐกิจการเงินเปราะบางเกินกว่าที่จะฝ่าวิกฤติการณ์เศรษฐกิจได้

รัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ภายใต้การนำของนายธารินทร์ นิมมานเหมินท์ ผลักดันให้สถาบันการเงินเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการเงินและมาตรฐานการบัญชีให้เป็นไปตามบรรทัดฐานสากลที่กำหนดโดย BIS (Bank for International Settlements) ในจังหวะเวลาที่สังคมเศรษฐกิจไทยเผชิญภาวะถดถอยและต่อมาภาวะตกต่ำทางเศรษฐกิจ การเลือกจังหวะเวลาดังกล่าวนี้อาจทำให้เกิดข้อวิพากษ์วิจารณ์เป็นอันมาก

หากพิจารณาในแง่ดี รัฐบาลนายชวน หลีกภัยมีความมุ่งมั่นที่จะ ‘ปฏิรูป’ ระบบสถาบันการเงิน การบังคับให้สถาบันการเงินยึดมาตรฐานการเงินและมาตรฐานการบัญชีตามบรรทัดฐานสากล ก็เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในชุมชนการเงินระหว่างประเทศ อันมีประโยชน์ในการสกัดเงินทุนไหลออก และอาจช่วยดึงดูดเงินลงทุนไหลเข้า

ข้อวิพากษ์นโยบายดังกล่าวนี้อาจจำแนกเป็น 2 แนวทาง

แนวทางแรกวิพากษ์จังหวะเวลาการดำเนินนโยบายที่ไม่เหมาะสม เพราะการ ‘บีบ’ สถาบันการเงินในขณะที่วิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจยังดำรงอยู่ ย่อมมีผลซ้ำเติมภาวะวิกฤติ อาทิเช่น การเปลี่ยนแปลงค่านิยาม “หนี้ที่ไม่ก่อรายได้” (Non-performing Loans) ให้มีความเข้มงวดมากขึ้นตามลำดับ ยังผลให้วิกฤติการณ์สถาบันการเงินเลวร้ายลงตามลำดับ

ข้อวิพากษ์แนวทางที่สองมุ่งโจมตีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยเฉพาะการใช้ Shock Therapy เล่นงานสถาบันการเงิน ต้องการเอาใจกลุ่มทุนแห่ง Wall Street ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบอย่างน้อย 2 ด้าน ด้านหนึ่งอาจทำให้สถาบันการเงินที่ไม่สามารถยืนบนขาของตนเองต่อไปได้ จำต้องคลานเข้ารับบริการมาตรการ 14 สิงหาคม 2541 อีกด้านหนึ่งเป็นการรุกรายทางให้กลุ่มทุนสากลเข้าไปซื้อสถาบันการเงินไทยได้โดยง่าย หลังจากที่มาตรฐาน BIS สร้างปัญหาแก่สถาบันการเงินเหล่านั้น

เหตุใดรัฐบาลนายชวน หลีกภัย จึงเลือกจังหวะเวลาเช่นนี้ในการเข้มงวดกับสถาบันการเงิน และผู้นำพรรคประชาธิปัตย์มีวาระซ่อนเร้นหรือไม่ คำถามเหล่านี้ยังคงค้างคาใจประชาชนจำนวนมาก เมื่อพิจารณาถึงข้อเท็จจริงที่ว่า เมื่อรัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ผลักดันการจัดตั้งวิเทศธนกิจเพื่อให้กรุงเทพฯ เป็นศูนย์กลางทางการเงินแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (BIBFs) ในปี 2536 นั้น รัฐบาลนายชวน หลีกภัย หาได้ดำเนินการเปลี่ยนโฉมหน้าสถาบันการเงินไทยให้มีมาตรฐานสากลไม่ ทั้งๆที่หากให้ความสำคัญแก่ลำดับการดำเนินนโยบาย จักต้องดำเนินการเรื่องนี้เป็นเบื้องต้น การเร่งรัดสู่เส้นทางเสรีนิยมทางการเงินในปี 2536 โดยปราศจากการเตรียมความเข้มแข็งแก่สถาบันการเงินไทย มีส่วนสำคัญในการนำมาซึ่งวิกฤติการณ์การเงินปี 2540

ความล่งท้าย

รัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ ภายใต้การนำของนายธารินทร์ นิมมานเหมินท์ทำงานหนักในการแก้วิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ อันเป็นเรื่องที่ควรแก่การสรรเสริญ แต่ขาดความน่าเชื่อถือ (Credibility) นับเป็นจุดอ่อนของรัฐบาลนี้ ความไม่โปร่งใสในกระบวนการขายธนาคารของรัฐบาลก็ ความไม่โปร่งใสในการขายทรัพย์สินของ ปรส. กิติ นำมาซึ่งความคลางแคลงใจว่าด้วยวาระซ่อนเร้น ตราบเท่าที่ความไม่โปร่งใดยังคงดำรงอยู่ ความคลางแคลงใจยอมขยายตัวสืบต่อไปทิศทางของการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจมหภาคที่ไม่ชัดเจน อันปรากฏในรูปอาการ 'เกาเหลา' ระหว่างรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกับรองนายกรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ และระหว่างรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกับผู้อำนวยการธนาคารแห่งประเทศไทย มีส่วนสำคัญในการทำลายความน่าเชื่อถือของรัฐบาลด้วย มิใช่ต้องกล่าวว่า ความผิดพลาดในการพยากรณ์เศรษฐกิจ ซึ่งปรากฏอยู่เนืองๆ สะท้อนให้เห็นความสามารถทางวิชาการของรัฐบาลมากน้อยเพียงใด

การขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการกำหนดนโยบายนับเป็นข้อบกพร่องสำคัญอีกประการหนึ่ง แม้รัฐบาลจะจัดการประชุมเพื่อให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นหลายต่อหลายครั้ง แต่การประชุมเหล่านี้มีลักษณะเป็นรายการประชาสัมพันธ์มากกว่าการระดมสมอง รัฐบาลนายชวน หลีกภัยต้องการฟังคำสรรเสริญมากกว่าคำวิพากษ์ ด้วยเหตุดังนั้น จึงจัดตั้งองค์กรพิทักษ์นายและองค์กรพิทักษ์พรรคคอยตอบโต้และจบบังผู้ที่แสดงความเห็นวิพากษ์รัฐบาล มีหน้าข้ายังผ่นบประมาณแผ่นดินไปใช้ประชาสัมพันธ์นโยบายของรัฐบาล รวมทั้ง 'ซื้อ' ตัว 'นักวิชาการนายหน้า' เพื่อทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงรัฐบาล รายการวิทยุหลายต่อหลายรายการ และคอลัมน์หนังสือพิมพ์และนิตยสารหลายต่อหลายฉบับแปรสภาพเป็นพื้นที่โฆษณาชวนเชื่อ เพื่อทำหน้าที่ 'ล้างสมอง' ประชาชน จริยธรรมของสื่อมวลชนและอาจารย์มหาวิทยาลัยเสื่อมทรามลง ด้วยการกระทำของรัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์

การคาดหวังว่า ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเป็นเรื่องที่ดูไร้เหตุผลสำหรับรัฐบาลนายชวน หลีกภัย เพราะแม้แต่รัฐมนตรีร่วมรัฐบาลยังมีอาจแสดงความเห็นเกี่ยวกับนโยบายเศรษฐกิจมหภาคได้ จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบายได้อย่างไร กระทรวงการคลังเชื่อฟังแต่กองทุนการเงินระหว่างประเทศ และเป็นความอับโชคของประเทศไทยที่กระทรวงการคลังขาดขุมกำลังทางวิชาการที่จะติดตามความเคลื่อนไหวในวงวิชาการ ซึ่งวิพากษ์เงื่อนไขการดำเนินนโยบาย (Policy Conditionality) ที่กองทุนการเงินระหว่างประเทศบังคับให้ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มาขอเงินกู้ดำเนินการ โดยที่เสียงวิพากษ์มาจากฝ่ายขวา (Martin Feldstein, George Shultz และ Jeffrey Sachs) และฝ่ายเสรีนิยม (Joseph Stiglitz และ Paul Krugman)

เมืองไทยได้รับบทเรียนจากการบริหารนโยบายเศรษฐกิจมหภาคในระหว่างปี 2540 – 2543 ด้วยราคาแพง แต่ราคาที่ต้องจ่ายในอนาคตอาจจะสูงกว่านี้มากนัก หากคุณภาพของฝ่ายการเมืองยังคงต่ำทราม และไม่พยายามเรียนรู้บทเรียนจากอดีต

หมายเหตุ

1. ยุทธวิธีที่รัฐบาลไทยตอบโต้สถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือทางการเงิน (Credit Rating Agency) โปรดอ่าน รั้งสรรค์ ธนะพรพันธุ์ “จาก S&P ถึง Moody's” ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันพฤหัสบดีที่ 21 ตุลาคม 2542

2. รั้งสรรค์ ธนะพรพันธุ์ “ใครต้องรับผิดชอบหนี้กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนา ระบบสถาบันการเงิน ?” ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันพฤหัสบดีที่ 27 เมษายน 2543 แจกแจงผู้รับผิดชอบหนี้กองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ

3. ข้อวิพากษ์นโยบายการก่อหนี้ต่างประเทศของรัฐบาลนายชวน หลีกภัย โปรดอ่าน รั้งสรรค์ ธนะพรพันธุ์ “ความอ่อนแอทางการคลัง” ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันพฤหัสบดีที่ 25 พฤศจิกายน 2542